

УДК 811.161.2:351.01(477)

Коянс А. А.¹, Білонова О. М.²

¹ асист. НУ «Запорізька політехніка»

² студ. гр. ФЕУ-412 НУ «Запорізька політехніка»

УКРАЇНСЬКА МОВА, ЯК ЧИННИК НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В УМОВАХ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ

Українська мова є невіддільним атрибутом української державності, що зберігає свою історичну спадкоємність від давньокиївської доби. Мовне питання постійно було присутнє в національно-культурній та політичній боротьбі українців за власну державу. У бездержавний період саме українська мова заступала собою відсутність Української держави як основної форми інтегрування й буття етнонації.

З початком повномасштабного вторгнення Росії на територію України Секретаріат Уповноваженого із захисту державної мови постійно фіксує факти лінгвоциду на окупованих територіях. Із 24 лютого 2022 року відомо про сотні випадків переслідування людей за мовною ознакою – за

вчителювання, спілкування українською, роботу в бібліотеці. Одна із цілей російського вторгнення – денацифікація України – передбачає позбавлення українців культурної та політичної самостійності, асиміляцію й перетворення їх на ще один поневолений Росією народ.

Постійне твердження представників російської влади про те, що українців та української мови не існує, призвело до зворотної реакції – боротьби за існування окремо від Росії. Всі страхіння війни зміцнюють почуття національної приналежності та ідентичності українців, підживлюють лють і ненависть до всього російського, змушують українців знищувати російський культурний і мовний вплив на свою країну. На тлі російської агресії українці почали більше розуміти значення захисту державної мови як фактору безпеки держави.

Процес дерусифікації в останні роки значно прискорився. Наприклад сервіс для пошуку роботи Work.ua поділився статистикою використання української мови роботодавцями. Виявилося, що за останні вісім років українську почали використовувати вчетверо частіше, а от частота використання російської істотно впала.

Використання української мови у повсякденному житті суттєво збільшилося протягом 2022 року. Київський міжнародний інститут соціології (КМІС) у грудні 2022 року провів опитування та з'ясував, що українці частіше стали розмовляти рідною мовою вдома, на роботі, навчанні чи під час пошуку інформації в інтернеті.

Разом з такою мовною «революцією знизу» українська влада упродовж останніх років поетапно поширювала дію Закону про державну мову на різні сфери публічного життя:

- 16 липня 2019 року набрав чинності сам Закон, зміни торкнулися в основному державної та комунальної сфери, освіти, публічного простору та публічних комунікацій;

- 16 січня 2020 року – набрали чинності норми Закону, які стосуються реклами;

- 16 липня 2020 року – норми закону поширилися на сферу охорони здоров'я, науки, застосування мови в технічній та проєктній документації, листування та звітність юридичних осіб, виконання назв транспортної інфраструктури (аеропортів, портів, вокзалів, станцій, зупинок тощо);

- 16 січня 2021 року – українська мова стала обов'язковою при обслуговуванні громадян, наданні інформації про товари та послуги;

- 16 липня 2021 року – Закон поширився на сферу культури, туризму, книговидання і книгорозповсюдження. Іспит на володіння українською мовою став обов'язковим для посадовців та кандидатів на громадянство;

- 16 січня 2022 року – газети і журнали в Україні стали виходити українською;

– 16 липня 2022 року набрали чинності окремі норми Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної», які стосуються використання мови в мережі Інтернет та мови інтерфейсів комп'ютерних програм, встановлених на товарах.

Таким чином, процес утвердження української мови як державної йде природним шляхом.

Отже, українська мова є важливим елементом української ідентичності, національної гідності та боротьби за свободу, а використання української мови в умовах війни єднає українців в різних куточках світу. Повномасштабне вторгнення Росії у 2022 році спричинило тектонічні зміни у свідомості українських громадян і ще більше утвердило українську мову як державну.